

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis undecimâ mensis Martii, Anno Domini M. DCC. LVI.

M. HONORATO PETIOT, Doctore Medico, Præside.

Num bubones Critici in febribus malignis statim incidendi?

I.

IASMATA vitiosa vel in corpore nata, vel extùs suscepta & intra circulationis vias abrepta febribus humoralibus originem præbent. Hæ eò periculosiores, quò illa difficiliùs aut naturalibus humorum moleculis assimilari, aut per varia colatoria foràs amandari queunt. Idcircò febris maligna tragœdias inferre solet. Etenim sævissimi morbi causa est *materia* (a) *multùm sed inæqualiter spissa, particulas diversi*

(a) D. Fizes. tract. febrium cap. de febre malignâ.

generis nimirùm alias acescentes, alias acres, alias acerrimas ac velut venenatas in sinu suo gerens. Hinc oriuntur symptomata eò graviora, quò alia aliis contraria medelas oppositas exigant. Quantùmvis numerosa sint & atrocia febris malignæ symptomata, quantùmvis composita sit illius causa, quotiescumque varias indicationes adimplere licet, & infarctus viscerum inflammatorius venæ-sectionibus ac demulcentibus ita cautè expugnatur, ut attendatur ne fibrarum tonus in eo morbo multùm debilitatus omninò frangatur, & fluidorum spissitudo cardiacis emendatur, & pravorum succorum in primis viis nidulantium emeticis ac catharticis evacuatio promovetur, sed eâ cautelâ quâ præcaveatur ne materiæ morbidæ moleculæ acres excandescant; toties morbi sævitiem profligat ars apollinaris. Interdùm ex medentibus non tantum requiritur opus, scilicet quando viscera vel remediis adjuta vel ex se ita robusta ut ad partes externas febrilem causam ablegent: tunc glandulæ ut potè quæ debiliori textu donatæ infarciuntur, inflammantur; hinc bubones qui ideò critici nominantur quia iis obortis febris malignæ symptomata remittuntur. Verum licèt morbi causa in parte ignobili velut incuneata videatur, haud contemnenda. Etiam-num ex metastasi in procinctu sunt maxima mala, quæ ut avertantur eò dirigenda est Medici cura, ut teterrima labes è corpore citò citiùs educatur. Idcircò si nulla opera hunc finem maturiùs assequatur quàm bubonis incisio, hæc statim celebranda.

I I.

BUBONUM curationem duobus modis aggredi solemne est, nempè resolutione & suppuratione. Priorem medelam suscipiunt bubones essentiales; ii enim licèt producantur aut à cohibitâ secretione aut ab ictu, modò venæ-sectionibus è glandulis revellatur sanguis, ac resolventibus topicis & humores concreti attenuentur & refocilletur vasorum tonus; fluida priùs stagnantia vel per cutis poros avolant, vel emendata & assimilata sanguinis vias absque noxâ iterum subeunt. Nec infeliciter resolvuntur bubones symptomatici, sic hydragirosi ritè administratâ haud infrequenter discutiuntur bubones venerei; imò cum huic cesserunt, luem syphiliticam radicitùs fuisse extinctam pro certò habetur. Et ipsi bubones pestilentes qui, non secus ac alia dirissima symptomata concomitantia, sobolescunt ab insigni corruptelâ sanguinis in suâ crasi perversi, à remediis sanguinis universam labem resarcientibus, non neglectis topicis, quandoquè resolvuntur. At verò bubonum criticorum in febribus malignis resolutionem tentare, grande piaculum credas. Vel non fiet resolutio & intereà conamine inani prorogabuntur ægrotantis cruciatus, vel quod pessimum venæ-sectionibus revelletur ad interiora fluidum exitiale, topicis ad viscera repercutientur miasmata venenosa, remediis internis ab opere salutari ammovebitur natura: hinc lypothimiæ, syncopes, comata, obscura deliria, tendinum subsultus, inflammationes viscerum gangrenodeæ, mors. Verum valentissimo molimine juvetur natura quæ hostem infensissimum superare non potis, eum removit. Ociùs è corpore eximatur materia quæ illius ruinam machinatur. Non tutiori medelâ educentur inemendabiles succi in glandulâ sævientes quàm ipsâmet suppurante glandulâ. Quis ergòi nficias eat suppurationem celerrimè esse promovendam.

I I I.

GLANDULÆ cum vaſculis lymphaticis pluribus inflexis potiſſimùm conſlentur, paucioribus verò ſanguineis intertextæ ſint, lentè ad ſuppurationem ducuntur. Præterea in bubonibus criticis plurima ſuppurationi obſtant. Humor maximè ſpiſſus attritioni reluctatur; glandularum vaſa priùs febre malignâ debilitata jam infarctu obruta debiliùs oſcillant; ſanguis corruptus in anfractuoſos glandulæ receſſus debilitatos conamine naturæ pulſus inteſtino motu ſegniori donatur. Attamen unico opere ſuppuratorio tutò exterminari poteſt teterrima lues. Idcircò cum bubonum criticorum ſpontanea ſuppuratio non niſi ægerrimè peragi queat, potentiſſimâ arte excitanda. At non alia encheireſis efficaciùs & tutiùs metam attinget quam glandulæ inciſio. Hâc enim operatione profundetur ſanguis ſordidus qui, tanquam febris malignæ colluvies, ſtagnabat. Ideò imminutis in glandulâ reſiſtentiis novus ſanguis jam expurgatus majori copiâ appellet, vaſa ſectione irritata validiùs oſcillabunt. Quæ cùm ita ſe habeant nemini non liquet ſuppurationem brevì futuram. Mox enim vaſa ſecta in ſe retrahentur, & ab aliis preſſa humorum effluxum negabunt; intereà vaſa integra, eò magis turgeſcentia, quò nullus per ſecta meatus, validiùs oſcillabunt. Hinc atterentur vaſorum ſectorum tunicæ unà cum fluidis contentis & per inflictum vulnus citò evomentur miaſmata exitioſa.

I V.

QUANTI bubonum criticorum in febribus malignis valeat inciſio, ex periculis ab eâ propulſatis pendatur. Periculum eſt ne cordis, & arteriarum vires à febre malignâ labefactatæ impares ſint ad glandulæ vaſorum tonum ita frangendum, ut materia morbifica in his figatur, & ideò timendum ne ad organa præſtantiſſima iterùm venefica illuvies abigatur. Suppoſito quòd glandula ita liquidorum impulſui ceſſerit, ut lymphatica omni tono fuerint orbata, vi ſyſtalticâ in ſanguiferis permanente, hæc lapſu temporis ſe ſe expedient, illa verò unà cum contentis ſolideſcent, indurabuntur; unde ſcirrhus cancri parens. Quantumvis deterrima ſint ab induratione impendentia,ut pote quæ diſſita maximum terrorem non incutiunt. At oſtia pulſant gangrena & ſphacelus; quippe cum ſanguifera omnia jam turgida ita novo impulſui cedant ut ſummoperè dilatata reagere nequeant; in his contenta tanquam in cloacâ putrefient. Aut licet ſanguifera ſyſtalticas vires retinuerint, mox particulæ acerrimæ ac velut venenatæ omnia vaſa corrodent, lacerabunt & vaſorum laciniæ unà cum fluidis extravaſatis in putidam putrilaginem abibunt. Unde partis corruptio citò, totiùs necem illatura.

V.

ASSIGNATA bubonum criticorum in febribus malignis causâ, perpenſis urgentibus periculis quæ ab eorum inciſione arcentur; quis dubitet hanc ſtatim celebrandam? Huic autem operationi exequendæ ſe ac-

tingens Chirurgus det operam ut *ſtenonis* ductus in parotidibus à ſectione ſint immunes, ut axillæ vaſa & nervorum trunci à ſectione bubonum in axillis non lædantur, ut inciſio hanc directionem obtineat, quæ cicatrici ſucceſſuræ non noceat. Idcircò parotides ope ſcalpelli recti profundè incidantur juxta lineam perpendicularem ab auribus ad angulum maxillæ; in glandulis axillarum & inguinum ſectio ſit tranſverſa, dein ſcarificetur glandula ſi imminentis gangrenæ ſit ſuſpicio. Sectâ glandulâ, ſanguine effuſo, inſerantur penicilli unguento baſilicone, theriacâ & balſamo ſulphuris therebintinato illiti. Demùm operiatur tumor iis quæ ſuppurationem protrahant. Hâc encheireſi citò, tutò terminabuntur bubones critici. Nobis incaſſùm objiceres expectandam maturationem & juvandam topicis, ut dein collecto puri exitus lanceolæ ope præbeatur; cum jamjam probaverimus ſuppurationem ſpontaneam admodum incertam eſſe, ſed è contra metaſtaſim & gangrenam maximè imminere. Unde concludere licet,

Ergò bubones Critici in febribus malignis ſtatim incidendi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Anna-Claudius Dorigny.

M. Carolus-Auguſtinus Vandermonde.

M. Ludovicus-Joannes-Baptiſta Coſnier, Scholarum Profeſſor deſignatus.

M. Franciſcus-de-Paulâ Combaluſier.

M. Hugo Capet, utriuſque Pharmaciæ Profeſſor.

M. Petrus-Auguſtinus Adet.

M. Petrus-Antonius Lepy.

M. Antonius de Juſſieu, Regi à Conſiliis & Secretis, Regiæque Scientiarum Academiæ, Regiarumque Societatum Angliæ & Pruſſiæ Socius, Botanices in Horto Regio Profeſſor ac demonſtrator.

M. Joannes-Baptiſta-Thomas Martinenq, Antiquus Facultatis Decanus.

Proponebat Pariſiis CLERIADUS VACHIER, Cluniacenſis, Doctor Medicus Monſpelienſis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, Theſeos Auctor, A. R. S. H. 1756, A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis Viduæ QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Med. Typogr. 1756.